

1. ตัวงับกระดก

ลักษณะ : ลำตัวมีขนาดเล็ก ยาว 4-7 มม. ปีกสั้น ซอบงอท้องขึ้นลง มีสีสรรคต่างกัน เช่น สีส้ม สีแดง

อันตราย : มีสารพิษชนิด พิเดอริน ซึ่งถ้าถูกผิวหนังจะทำให้เป็นแผลพุพอง บวมแดงและปวดแสบปวดร้อนเป็นเวลานาน และอาจมีไข้ ถ้าเข้าตาก็จะทำให้ตาอักเสบจนถึงตาบอดได้ ชอบบินเข้ามาเล่นไฟในบ้านเรือนในเวลากลางคืน

การป้องกันและการรักษา : ถ้าแมลงไต่ขึ้นมาตามลำตัวอย่าไปบีบหรือทำให้แมลงลำตัวแตกหัก เพราะจะทำให้น้ำพิษออกมาสัมผัสกับผิวหนัง ถ้าสัมผัสพิษให้ทาด้วยยาคาลาไมน์ ถ้าแผลติดเชื้อให้ใช้ยาปฏิชีวนะประเภทครีมทาบริเวณที่ถูกพิษ

2. ตัวเรือด

ลักษณะ : เป็นแมลงประเภทมวนดูดเลือด ลำตัวกว้าง รูปไข่และแบน มีสีน้ำตาลแดง เมื่อดูดกินเลือดแล้วสีลำตัวจะคล้ำลง ลำตัวยาวประมาณ 3-5 มม.

อันตราย : ดูดกินเลือดในเวลากลางคืน จะทิ้งรอยผื่นแดงไว้บนผิวหนัง จะเกิดเป็นผื่นแพ้ ถ้าเกาถึงเกิดการอักเสบ มักหลบซ่อนตัวในเวลากลางวันอยู่ตามที่นอน รอยแตกของพื้นและผนังห้อง

การป้องกันและการรักษา : ให้รักษาความสะอาดของสถานที่และถ้าพบว่ามีรอยผื่นแพ้จากการถูกดูดกินเลือดให้รีบล้างแผลให้สะอาดด้วยสบู่และน้ำ ใช้ยาปฏิชีวนะประเภทครีมทาบริเวณที่ถูกกัด หลีกเลี่ยงการเกาเพราะอาจเกิดการติดเชื้อ ถ้ามีอาการรุนแรงควรไปพบแพทย์

3. มวนเพชรฆาต

ลักษณะ : เป็นแมลงพวกมวนดูดเลือด มีลำตัวยาวประมาณ 1-3 ซม. ร่างกายมีสีดำ น้ำตาล และมีสีปนเช่นสีเหลือง

อันตราย : ออกมากินเลือดในเวลากลางคืน หากถูกดูดกินเลือดจะเห็นเป็นรอยผื่นแดงบนผิวหนัง มักชอบดูดกินเลือดคนบริเวณใบหน้าเป็นพิเศษ รวมทั้งบริเวณลูกนัยน์ตา และมักจะหลบซ่อนตัวตามบริเวณที่รกรุงรังตามกองวัสดุ ตามรอยแตกของผนังห้อง

การป้องกันและการรักษา : ให้รักษาความสะอาดของที่อยู่ ถ้าพบรอยผื่นแพ้ให้รีบล้างแผลให้สะอาดด้วยสบู่และน้ำ กรณีที่ตุ่มแผลแตกให้รับประทานยาปฏิชีวนะ ถ้าอาการรุนแรงควรไปพบแพทย์โดยเฉพาะถ้าถูกดูดกินเลือดบริเวณลูกนัยน์ตา

4. แมลงสาบ

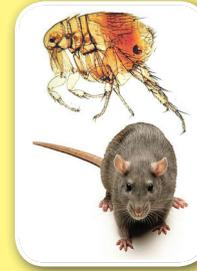

ลักษณะ : เป็นแมลงที่มีขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่ มีสีน้ำตาลอ่อนจนถึงดำ ลำตัวรูปไข่ ชอบอาศัยอยู่เป็นกลุ่ม

อันตราย : เมื่อเกิดน้ำท่วมแมลงสาบจะหนีขึ้นมาจากท่อระบายน้ำเข้ามาหลบซ่อนตัวอยู่ตามที่พัก และปล่อยสารรวมทั้งกลิ่นออกมาให้เกิดเป็นโรคภูมิแพ้ได้ รวมทั้งจะมีเชื้อโรคปนเปื้อนอยู่ตามร่างกายแมลงทำให้เกิดโรคอุจจาระร่วง

การป้องกันและการรักษา : ใช้เหยื่อพิษกำจัดแมลงสาบทำลายฝักไข่เมื่อพบเห็น รับประทานอาหารที่สุกสะอาด เก็บอาหารในภาชนะที่มิดชิด ถ้าเกิดอาการแพ้ให้รับประทานยาแก้แพ้ในเบื้องต้น

5. หนู และ หมัด เห็บ ไส้ ที่อาศัยอยู่บนตัวหนู ...

ลักษณะ : หนูมักหลบซ่อนอยู่ตามท่อระบายน้ำ เมื่อน้ำล้นขึ้นมาจะเข้ามาอาศัยหลบซ่อนตามที่พักอาศัย เป็นสัตว์นำโรคต่างๆ รวมทั้ง มีตัวหมัด เห็บ ไส้ ที่อาศัยบนตัวหนูที่อาจปนเปื้อนเข้ามาดูดกินเลือดคนในที่พักอาศัยได้

อันตราย : อาจเกิดการปนเปื้อนจากเชื้อโรคต่างๆ ที่มากับตัวหนู เช่น โรคฉี่หนู โรคท้องร่วง พยาธิ รวมทั้งมีตัวหมัด เห็บ ไส้ ปนเปื้อนเข้ามาทำรังในที่พักอาศัย

การป้องกันและการรักษา : รักษาความสะอาดของที่พัก รับประทานอาหารที่สุกสะอาด เก็บอาหารในภาชนะที่มิดชิด ถ้าถูกหมัด เห็บ ไส้ กัดให้ล้างแผลให้สะอาด ใช้ยาปฏิชีวนะประเภทครีมทาบริเวณที่ถูกกัด แต่ถ้าถูกหนูกัดควรไปพบแพทย์เพราะอาจจะต้องฉีดวัคซีนกันโรคพิษสุนัขบ้า

6. แมงป่อง

ลักษณะ : เป็นสัตว์พิษที่มีทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก จะหนีน้ำมาซ่อนตัวอยู่ตามที่ชื้นในที่พักอาศัย

อันตราย : ผู้ที่ถูกต่อยจะมีอาการปวดอย่างรุนแรงและมีไข้ ในผู้ที่แพ้พิษจะมีอาการกระวนกระวาย คลื่นไส้ อาเจียน และหัวใจเต้นเร็ว ถ้าแพ้รุนแรงอาจทำให้ถึงตายได้

การป้องกันและการรักษา : สำรวจในที่พัก อย่ากองวัสดุรกรุงรัง ถ้าถูกกัดควรล้างแผลให้สะอาดประคบด้วยน้ำแข็ง ใช้ยาปฏิชีวนะประเภทครีมทาบริเวณที่ถูกพิษ รับประทานยาแก้แพ้แก้ปวด ถ้ามีอาการรุนแรงให้รีบไปพบแพทย์

7. ตะขาบ

ลักษณะ : เป็นสัตว์ขาข้อ มีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ลำตัวเป็นปล้องยาวตั้งแต่ 15-100 ปล้อง ทำอันตรายคนโดยการกัดและปล่อยน้ำพิษเข้าไปในรอยกัด ชอบอยู่ตามที่ชื้น เช่น ตามกองไม้ กองหิน อาจพบเข้ามาหลบซ่อนตัวอยู่ตามห้องน้ำหรือกองผ้าในบ้าน

อันตราย : ผู้ที่ถูกกัดจะพบรอยเขี้ยวสองรอย ลักษณะเป็นจุดเลือดออกบริเวณที่ถูกกัด พิษของตะขาบจะทำให้มีอาการปวดอย่างรุนแรงและปวดบวมแดง เป็นไข้ ในผู้ที่แพ้พิษจะมีอาการกระวนกระวาย คลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ และหัวใจเต้นเร็ว

การป้องกันและการรักษา : เมื่อถูกกัดให้ล้างแผลให้สะอาดและประคบแผลด้วยน้ำแข็ง ถ้าปวดมากให้รับประทานยาบรรเทาปวด ถ้ามีอาการรุนแรงเกิดความผิดปกติกับระบบหายใจให้รีบไปพบแพทย์

8. ทาก ปลิง

ทาก

ปลิง

ลักษณะ : ทั้งทากและปลิงเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ลำตัวยาวสีคล้ำ ดูดกินเลือดคน อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำจืดซึ่งสามารถปนมากับน้ำท่วม ทากคอยดูดกินเลือดคนตามที่ชื้นแฉะ ส่วนปลิงเมื่อพบเหยื่อจะวางน้ำเข้ามาดูดกินเลือดหรือซอมน้ำเข้าไปในร่างกาย หรือคนอาจกินเข้าไปโดยบังเอิญ ซึ่งจะทำให้เกิดการฉีกขาดของอวัยวะภายใน รวมทั้งเกิดการเสียเลือดอย่างมาก

อันตราย : แผลที่ถูกทากกัดและดูดเลือดจะไม่เจ็บ ส่วนแผลที่ถูกปลิงกัดจะมีเลือดไหลซึม หลังจากนั้นจะเจ็บมาก ส่วนผู้ที่ถูกปลิงซอมน้ำเข้าไปในร่างกายไม่ว่าทางจมูก ปาก หลอดอาหาร หลอดลม จะมีเลือดกำเดาออก ไอ อาเจียนเป็นเลือด ปวดศีรษะ

การป้องกันและการรักษา : หลีกเลี่ยงการแช่น้ำ ควรตรวจดูร่างกายทุกครั้งที่ขึ้นมาจากน้ำ ดื่มน้ำที่สะอาด ถ้าถูกกัด ให้ล้างแผลให้สะอาด ใช้น้ำยาปฏิชีวนะประเภทครีมทาบริเวณที่ถูกกัด ถ้าพบปลิงเข้าร่างกายให้รีบไปพบแพทย์

อาการพิษโดยทั่วไปที่เกิดจากแมลงและสัตว์พิษ

อาการทางร่างกายหรือผิวหนัง (Body)

ผิวหนังมีอาการบวมแดง หรือ ปวดแสบปวดร้อน เกิดผื่นคันระคายเคือง เป็นแผลพุพอง มีอาการลมพิษ มีเลือดออกที่อวัยวะภายในของร่างกายเมื่อรับประทานพิษเข้าไป

อาการแพ้ (Allergy)

อาจเกิดอาการไอ, อาการชาหรืออาการบวมที่ริมฝีปากและใบหน้า สูญเสียความสามารถในการรับรสชาติ อาหารลิ้นและหลอดอาหารบวม กลืนอาหารลำบาก คลื่นไส้ อาเจียน เหงื่อแตก กระวนกระวาย ปวดท้องเนื่องจากภาวะอาหารหดเกร็ง ท้องเสีย ความดันโลหิตลดลงอย่างรวดเร็วหายใจไม่สะดวก จนถึงอาการช็อค

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
0 2589 9850-8, 0 2951 0000 ต่อ 99243
www.dmsc.moph.go.th

แมลง-สัตว์พิษ และ การป้องกัน

มีแมลงและสัตว์หลายชนิดที่มีพิษโดยธรรมชาติในตัวของมันเอง พิษเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องระวังและสมควรหลีกเลี่ยงเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถทำให้เกิดอันตรายกับมนุษย์ได้ โดยอาจมีอาการเพียงเล็กน้อยจนถึงขั้นร้ายแรงที่ทำให้ถึงกับเสียชีวิต เรามาทำความรู้จักและเรียนรู้ วิธีป้องกันและรักษาตัวเองโดยเบื้องต้นเมื่อถูกพิษได้ดังต่อไปนี้